

სკოლის მუსიკის მასწავლებლის გადამზადების მოდერნიზაცია

გარაყანიძე ელზა

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ანოტაცია

სკოლაში ეროვნულ სასწავლო გეგმაში ძირეულმა ცვლილებებმა, საგნობრივი სტანდარტების ამალეობამ განაპირობა მუსიკის განათლების მიმართულებით სათანადო კვალიფიკაციის მასწავლებლის გადამზადების მოდერნიზაციის აუცილებლობა. განათლების უწყვეტ პროცესში, თვითგანათლების გარდა, მუსიკის მასწავლებლის პოსტდიპლომური განათლების პირობებში მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ტრენინგ-კურსის ჩატარება თანამედროვე საგანმანათლებლო ტექნოლოგიების გამოყენებით.

კვლევამ გამოავლინა მასწავლებლების გამოკვეთილი მოტივაცია სიახლეებისადმი.

თანამედროვე პედაგოგიურ ტექნოლოგიების სფეროში და მათი რეალიზება სასწავლო პროცესში.

მუსიკის მასწავლებლის გადამზადების მოდერნიზაციამ ხელი შეუწყო მოზარდი თაობის მუსიკალურ კულტურასთან ზიარებისთვის მასწავლებელთა პროფესიული ფუნქციების წარმატებით შესრულებას, მიღებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესაბამისობას მასწავლებელთა პროფესიულ სტანდარტთან.

საკვანძო სიტყვები: მუსიკის მასწავლებელი, გადამზადება, ტრენინგი, პედაგოგიური სიტუაციების მოდელირება, მოდერნიზაცია.

საგანმანათლებლო სისტემაში მიმდინარე რეფორმებმა, ძირეულმა სიახლეებმა ეროვნულ სასწავლო გეგმაში, საგნობრივი სტანდარტების ამალეობამ, სრულიად განსხვავებული ტიპის სასწავლო-დიდაქტიკური მასალების შექმნამ განსაზღვრა მუსიკის განათლების მიმართულებით სათანადო კვალიფიკაციის მასწავლებლის მომზადებისა და გადამზადების აუცილებლობა. ამ პრობლემის გადასაწყვეტად აუცილებელია წარიმართოს სასწავლო პროცესი განათლების თანამედროვე ტენდენციების გათვალისწინებით, სწავლების უახლესი საგანმანათლებლო ტექნოლოგიების გამოყენებით ეფექტური მოდერნიზაცია [1].

ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით 2006 წლიდან მუსიკის საგანმა საჯარო სკოლაში ძირეული ცვლილებები განიცადა, რაც საგნის სახელწოდებას, სწავლების ხანგრძლივობას და ზოგადად, მის ახლებურ გააზრებას ეხება: „მუსიკა“ თანაბარუფლებიან სასწავლო დისციპლინად გვევლინება. მისი სწავლება სავალდებულოა სკოლის ორ - დაწყებით (I-VI), საბაზო (VII-IX) საფეხურზე, ხოლო საშუალო (X-XI-XII) კლასებში მუსიკის საგანი არჩევითი კურსების ნუსხაშია წარმოდგენილი [2].

მუსიკის სწავლების ნებისმიერი პროგრამა, რომელსაც შევთავაზებთ მომავალ თაობას სრულყოფილად ვერ ამოქმედდება თუ ამ პროცესს პროფესიულად მომზადებული მასწავლებელი არ გაუძღვება, რადგან მასზე მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული „მუსიკა“ სკოლაში შეასრულებს თუ არა ესთეტიკურ, შემეცნებით და აღმზრდელობით ფუნქციებს

[3.8]. მუსიკის სწავლება სკოლაში არ გულისხმობს მუსიკის საგნის პროფესიულ დონეზე აყვანას, არამედ უნდა აღვზარდოთ მუსიკის კულტურული მსმენელი, ეს იმას ნიშნავს, რომ მუსიკას უნდა ეზიაროს ყველა ბავშვი და მუსიკისადმი გულგრილი არ დარჩება არცერთი მათგანი. ამით ქვეყანას შეემატება შემოქმედი ადამიანები, რაც მომავალში თავს იჩენს მათი საქმიანობის ნებისმიერ სფეროში.

საჯარო სკოლის მუსიკის მასწავლებლის მომზადების პრობლემის დამუშავებაზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება იქონია როგორც საქართველოში, ასევე საზღვარგარეთ მოღვაწე მკვლევარების შრომებმა, რომლის მიმოხილვამ გვიჩვენა, რომ სკოლის მოსწავლეთა სრულყოფილი მუსიკალური განვითარება ბევრადაა დამოკიდებული მასწავლებელზე. სწორედ მან უნდა შეძლოს გაუღვივოს მოსწავლეებს მუსიკისადმი ინტერესი და სიყვარული, განუვითაროს მუსიკალური გემოვნება, რომელსაც მუსიკის აღქმა-გაგების, შეფასება-მსჯელობის, ელემენტარული მუსიციერების უნარ-ჩვევები ექნება გამომუშავებული.

ყოველივე ზემოაღნიშნულმა ცხადია, განაპირობა სერიოზული კორექტივების შეტანის აუცილებლობა მუსიკის მასწავლებლის მომზადების სისტემაში და, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, განსაზღვრა არსებული პედაგოგიური კადრების გადამზადების მოდერნიზაცია ახალგაზრდა თაობის თანამედროვე აღზრდა-განათლების მოთხოვნების შესაბამისად.

ვეთანხმებით, რა განათლების უწყვეტი პროცესის აუცილებლობას, ვთვლით, რომ თვითგანათლების გარდა, მუსიკის მასწავლებლის პოსტდიპლომური განათლების პირობებში მიზანშეწონილია ტრენინგ-კურსის გამოყენება. მასწავლებლის პროფესიული განვითარების საგანმანათლებლო პროგრამამ „მუსიკაში“ დაიწყო მუშაობა ჯერ კიდევ 2008-2009 სასწავლო წელს თბილისის ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტთან არსებული მასწავლებელთა პროფესიული მხარდაჭერის ცენტრში, სადაც ჩავატარეთ კვლევა 52 მასწავლებელთან. პროგრამა მიზნად ისახავდა მუსიკის მასწავლებელთა დარგობრივი კომპეტენციების შესაბამისობის უზრუნველყოფას მასწავლებელთა პროფესიულ სტანდარტით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან.

პროფესიული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების რეალური დონის გამოსავლენად ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებს შევთავაზეთ ჩვენ მიერ სპეციალურად შედგენილი კითხვარი იდენტური შინაარსით. გამოკითხვა შედგა ჯერ ტრენინგის დასაწყისში I სერია, შემდეგ ტრენინგის დასრულებისას II სერია. კითხვარი მოიცავდა 12 პუნქტს. თითოეულ კითხვაზე მოცემულ პასუხში ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებს უნდა გამოეხატათ თავისი დამოკიდებულება შესატყვისი ნიშნის შემოხაზვით. მიღებული მონაცემები დამუშავდა სტატისტიკურ პროგრამათა პაკეტის SPSS-ის (21-2ვერსია) გამოყენებით.

კითხვარის პირველი კითხვით უნდა დაგვედგინა შეადგენს თუ არა ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებისათვის სირთულეს გაკვეთილის დაგეგმვა საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების გათვალისწინებით, შევთავაზეთ მათ სამი სავარაუდო პასუხი: დიახ, არა, ნაწილობრივ. I სერიაში მასწავლებლების უმრავლესობამ 67.3%-მა აღნიშნა, რომ გაკვეთილის დაგეგმვა საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების გათვალისწინებით ნაწილობრივ სირთულეს წარმოადგენს, II სერიაში უმრავლესობამ 92,3% -მა დააფიქსირა, რომ ტრენინგზე მიღებულ ცოდნას გამოიყენებენ გაკვეთილის

დაგეგმვისათვის საგნის სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად.

მეორე კითხვით უნდა გაგვერკვია, ტრენინგის მსმენელები უზრუნველყოფენ თუ არა შედეგზე და მოსწავლეზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის წარმართვას. I სერიაში ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლების 84,6%-მა აღნიშნა, რომ ნაწილობრივ უზრუნველყოფენ შედეგსა და მოსწავლეზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის წარმართვას, II სერიაში 100%-მა კითხვაზე დადებითი პასუხი გასცა.

მესამე კითხვა მიზნად ისახავდა გარკვევას, იყენებენ თუ არა მასწავლებლები ხერხებს, რომლებიც ხელს უწყობს მოსწავლეთა მოტივაციის აღძვრას ახალი სასწავლო მასალის მიმართ (მოსაზრებების ურთიერთ გაზიარება, ახალი სასწავლო მასალის შინაარსის დაკავშირება მოსწავლის ცხოვრებისეულ გამოცდილებასთან, შეძენილი ცოდნის აქტივაცია და ა.შ). I სერიაში ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლების 73,1%-მა კითხვას გასცა პასუხი ნაწილობრივ, II სერიაში უმრავლესობამ 88,5%-მა აღნიშნა, რომ აქტიურად გამოიყენებენ ხერხებს, რომლებიც ხელს უწყობს მოსწავლეთა მოტივაციის აღძვრას ახალი მასალის მიმართ.

მეოთხე კითხვით უნდა დაგვედგინა, იყენებენ თუ არა ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლები განსხვავებული ტიპისა და სირთულის სავარჯიშოებს /დავალებებს კონკრეტული უნარ-ჩვევების განვითარების მიზნით. I სერიაში ტრენინგის მსმენელების უმრავლესობამ 65,4%-მა კითხვაზე დააფიქსირა პასუხი ნაწილობრივ, II სერიაში 88,5%-მა უკვე დადებითი პასუხი გასცა.

მეხუთე კითხვით უნდა გაგვერკვია, უზრუნველყოფენ თუ არა ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლები დაგეგმილ აქტივობათა განხორციელებისათვის სწავლების ორგანიზების სათანადო ფორმების შერჩევას (ინდივიდუალური, წყვილში, ჯგუფური, მთელი კლასის მონაწილეობით). I სერიაში მასწავლებლების 57,7%-მა აღნიშნა, რომ ამ ფორმებს ნაწილობრივ უზრუნველყოფენ, II სერიაში უმრავლესობამ 96,2%-მა კითხვას დადებითი პასუხი გასცა.

მექვსე კითხვა მიზნად ისახავდა გარკვევას, რამდენად ფლობენ და იყენებენ ტრენინგის მსმენელები სწავლება/სწავლის თანამედროვე ტექნოლოგიებს (გონებრივი იერიში, გრაფიკული სააზროვნო სქემები და დიაგრამები, დისკუსია და სხვ). თუ ტრენინგის დასაწყისში I სერიაში მასწავლებლების უმრავლესობამ 67,3%-მა კითხვაზე დააფიქსირა პასუხი ნაწილობრივ, II სერიაში 98,1%-მა აღნიშნა, რომ გაკვეთილზე უზრუნველყოფენ სწავლების თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებას.

მეშვიდე კითხვის დასადგენად ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლები ითვალისწინებენ თუ არა მოსწავლეთა მიერ ამოცანების /პრობლემების დამოუკიდებლად გადაჭრის, ინფორმაციის მოძიების, კრიტიკული აზროვნებისა და არგუმენტირებული მსჯელობის უნარების განვითარებას. I სერიაში უმრავლესობამ 73,1%-მა დააფიქსირა პასუხი ნაწილობრივ, II სერიაში მასწავლებლების 80,8%-მა აღნიშნა, რომ წარმოდგენილ უნართა განვითარებას უკვე გაითვალისწინებენ.

მერვე კითხვით უნდა გაგვერკვია, ახდენენ თუ არა ტრენინგის მსმენელები დავალებების, აქტივობების დიფერენცირებას მოსწავლეთა შესაძლებლობების გათვალისწინებით. I სერიაში მასწავლებლების უმრავლესობამ 71,2%-მა აღნიშნა, რომ

ნაწილობრივ ახერხებდნენ ამ შესაძლებლობების გათვალისწინებას გაკვეთილზე, II სერიაში კი აჩვენა, რომ 82,7%-მა კითხვაზე დადებითი პასუხი გასცა.

მეცხრე კითხვაზე ტრენინგზე მონაწილე მასწავლებლების ნახევარზე მეტმა 57,7%-მა უზრუნველყოფენ თუ არა მოსწავლეთა ჩართვას შეფასების კრიტერიუმების შემუშავების, თვითშეფასებისა და თანაშეფასების პროცესში I სერიაში უარყოფითი პასუხი გასცა, II სერიაში მხოლოდ 65,4%-მა კითხვაზე დადებითი პასუხი დააფიქსირა.

მეათე კითხვით უნდა დაგვედგინა საჯარო სკოლის მასწავლებლები გეგმავენ და ახორციელებენ თუ არა კომპლექსური ხასიათის ჯგუფურ აქტივობებს (კონცერტი, პროექტი, წარმოდგენა და ა.შ.). თუ I სერიაში მასწავლებლებისთვის მიცემულ ამ კითხვაში უმეტესად იკვეთებოდა დადებითი და ნაწილობრივ პასუხები, II სერიაში ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლების 86,5%-მა კითხვას დადებითი პასუხი გასცა.

მეთერთმეტე კითხვით უნდა გაგვერკვია, რამდენად ფლობენ მასწავლებლები ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარების მეთოდებს. I სერიაში მათმა უმრავლესობამ 53,8%-მა დააფიქსირა კითხვაზე უარყოფითი პასუხი, II სერიაში კი მხოლოდ 48,1%-მა აღნიშნა, რომ დადებითად ფლობენ ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარების მეთოდებს.

მეთორმეტე კითხვა მიზნად ისახავდა დადგენას, შეესატყვისება თუ არა ტრენინგის მონაწილე მასწავლებელთა პროფესიული კომპეტენციები მუსიკის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტით განსაზღვრულ მოთხოვნებს. თუ I სერიაში მათმა უმრავლესობამ 57,7%-მა დააფიქსირა კითხვაზე პასუხი ნაწილობრივ, II სერიაში უკვე 88,5%-მა აღნიშნა, რომ მათი პროფესიული ცოდნა და უნარ-ჩვევები შეესაბამება მუსიკის მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს.

ამრიგად, კითხვარის ჩატარების I სერიის შედეგებმა გვიჩვენეს, რომ მასწავლებლების უმრავლესობას საჯარო სკოლაში მუშაობისას უჭირდათ: შედეგსა და მოსწავლეზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის წარმართვა; დაგეგმილ აქტივობათა განხორციელებისათვის სწავლების ორგანიზების მრავალმხრივი ფორმების გამოყენება; სწავლების თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება; დავალებების, აქტივობების დიფერენცირება მოსწავლეთა შესაძლებლობების გათვალისწინებით; ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარების მეთოდების ფლობა; მოსწავლეთა ჩართვა შეფასების კრიტერიუმების შემუშავების, თვითშეფასებისა და თანაშეფასების პროცესში.

მიღებული I სერიის შედეგების გათვალისწინებით იყო ჩვენ მიერ ორგანიზებული 5 დღიანი ტრენინგი, რომელიც მიზნად ისახავდა: გააცნოს მასწავლებლებს მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული მუსიკის გაკვეთილების დაგეგმვა, მართვა თანამედროვე საგანმანათლებლო ტექნოლოგიების გამოყენებით, რაც დაეხმარება მათ, მოიყვანონ შესაბამისობაში საკუთარი ცოდნა და უნარ-ჩვევები ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმით, საგნობრივი და პროფესიული სტანდარტით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან.

ტრენინგის მიზნის შესაბამისად განსაზღვრული იყო ამოცანებიც:

- შემოქმედებითად გაიაზროს ეროვნული სასწავლო გეგმითა და საგნობრივი საგანმანათლებლო სტანდარტით განსაზღვრული სიახლეები;
- დაეუფლოს მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის დაგეგმვის, მართვისა და შეფასების უახლეს პედაგოგიურ ტექნოლოგიებს;

- სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად განსაზღვროს გაკვეთილის მიზნები და ამოცანები, მათი შესატყვისი სხვადასხვა ტიპისა და სირთულის მქონე აქტივობები ცოდნის ათვისების სხვადასხვა ფაზისათვის;
- დაეუფლოს მოტივაციის ამაღლების ხერხებსა და მეთოდებს სხვადასხვა ტიპის აქტივობაში ჩასაბმელად;
- აითვისოს და დანერგოს პროფესიულ პრაქტიკაში მუსიკის გაკვეთილების კონსტრუირების, საგაკვეთილო სცენარების დამუშავებისა და რეალიზების თანამედროვე ტექნოლოგიები და სტრატეგიები;
- გაეცნოს თანამედროვე პედაგოგიური ტექნოლოგიის ერთ-ერთი სახის - პედაგოგიური სიტუაციების მოდელირების არსს და სასწავლო პროცესში გამოყენების თავისებურებებს;
- დაეუფლოს შეფასებისა და თვითშეფასების ძირითად სტრატეგიებს და სასწავლო პროცესში მათი ეფექტური გამოყენების ფორმებსა და მეთოდებს.

ტრენინგის ჩატარებისას ვიზილავდით ესთეტიკური აღზრდის თანამედროვე ტენდენციებს; ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმითა და საგნობრივი სტანდარტით განსაზღვრულ სიახლეებს; მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესს და მისი განხორციელების თავისებურებებს მუსიკის გაკვეთილზე.

ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებს ვასწავლიდით სწავლების თანამედროვე ტექნოლოგიებს და მის გამოყენებას მუსიკის გაკვეთილზე; მოტივაციის აღძვრის ხერხებს; პედაგოგიური სიტუაციების მოდელირებას და მისი სასწავლო პროცესში განხორციელების ხერხებსა და საშუალებებს; მოსწავლეთა ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შეფასების სისტემას, კრიტერიუმებს, ფორმებსა და მეთოდებს; გაკვეთილის ანალიზსა და შეფასებას.

ამ სიმნელების დასამლევად აქტიურად ვიყენებდით პედაგოგიური ტექნოლოგიის ერთ-ერთ სახეს „პედაგოგიური სიტუაციების მოდელირებას“ და შევუდეგით ამ მეთოდის რეალიზაციას. ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებს მივაწოდეთ ინფორმაცია მოდელირების ტექნოლოგიის არსზე, ვესაუბრეთ სწავლების პროცესში მის საჭიროებაზე შესასწავლ მოვლენათა გამოსავლენად, ადვილად გასაცნობიერებლად [5,247]. გავაცანით განათლებაში მოდელირება და დაკვირვებით სწავლა. ადამიანები ეფექტურად სწავლობენ სხვა ადამიანზე, ანუ მოდელზე დაკვირვებით. მათ სხვების იმიტაციის/მიბადვის უნარი დაბადებიდან მოსდევთ. ისინი სწავლობენ მრავალი ფსიქომოტორული ქმედების შესრულებას სხვა ადამიანზე დაკვირვებით, როგორც შედარებით მარტივ, აგრეთვე გაცილებით უფრო რთულ ქმედებებს. მოსწავლეზე გავლენას ახდენს არამარტო მოდელის ქცევა, არამედ ის შედეგები, რომლებიც მოდელის მოქმედებას მოსდევს [6,10].

აგრეთვე ვთავაზობდით პორტფოლიოს შედგენას, რომელიც ინდივიდუალური ნამუშევრების კრებულია. იგი გვიჩვენებს მასწავლებლის მიღწევებს საკუთარ პროფესიულ საქმიანობაში. მასში შედის მასწავლებლის CV, ყველა კლასისათვის წლიური სასწავლო კურსის სილაბუსი, თემატური ერთეულის სამოდელო გაკვეთილის, პროექტის ან ღონისძიების გეგმა, გამოყენებული მეთოდების/სტრატეგიების მოკლე აღწერა, შეფასების ცხრილები, გამოყენებული ან შექმნილი სასწავლო რესურსი, მათ მიერ ჟურნალ-გაზეთებში გამოქვეყნებული სტატიების ქსერო-ასლები. ვუხსნიდით ტრენინგის მონაწილე

მასწავლებლებს, რომ პორტფოლიოსათვის მასალების შეგროვება წარმოადგენს პროფესიულობის წარმოჩენის „ეფექტიან „ინსტრუმენტს“ [7,12].

ტრენინგის დასრულებისას ჩავატარეთ გამოკითხვის II სერია, იმავე კითხვარის მიხედვით, რომელიც გამოვიყენეთ I სერიის დროს (თვალსაჩინოებისთვის შედეგები არის მოცემული I სერიასთან ერთად).

მიღებული მონაცემები მიანიშნებს მკაფიო ტენდენციებზე, თუ რამდენად გაუმჯობესდა I სერიაში მიღებული შედეგები მომდევნო ეტაპზე (II სერია) და წარმოადგენს გვიქმნის მასწავლებლების გამოკვეთილ მოტივაციაზე სიახლეებისადმი თანამედროვე პედაგოგიურ ტექნოლოგიების სფეროში, მათი სასწავლო პროცესში რეალიზების მნიშვნელობაზე.

კვლევის შედეგების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ გაიზარდა ტრენინგზე მიღებული ცოდნის გამოყენების მომხრეების რაოდენობა ტრენინგის შემდეგ.

მასწავლებელთა მიერ დაგეგმილ აქტივობათა განხორციელებისათვის სწავლების ორგანიზების მრავალმხრივი ფორმების გამოყენება გახდა უფრო მრავალფეროვანი;

მასწავლებლებმა ყურადღება მიაქციეს მუსიკის გაკვეთილის კონსტრუირებისა და საგაკვეთილო სცენარების დამუშავებისას მრავალმხრივი სტრატეგიების, სწავლების თანამედროვე საგანმანათლებლო ტექნოლოგიების გამოყენებას;

მასწავლებლებმა დაიწყეს მოსწავლეთა შეფასებისა და თვითშეფასების მეთოდების ეფექტურად და მიზანმიმართულად გამოყენება სასწავლო პროცესის გაუმჯობესებისათვის;

კიდევ ერთი ტენდენცია, რომელიც აღინიშნება კვლევის შედეგად. ტრენინგის მონაწილეებს გარკვეულ სირთულეებს უქმნის ინტეგრირებული გაკვეთილის მომზადება და ჩატარება.

შედეგები ცხადყოფს, რომ ტრენინგის მონაწილეებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეს პედაგოგიური სიტუაციების მოდელირების გამოყენებას და მისი საშუალებით არსებითი ხარისხიანი შედეგების მიღწევას სასწავლო პროცესში.

ამრიგად, საჯარო სკოლაში „მუსიკის“ საგნის პროგრამები მოითხოვს მუსიკის მასწავლებლის გადამზადების მოდერნიზაციას, რომელიც გულისხმობს მოზარდი თაობის მუსიკალურ კულტურასთან ზიარებისთვის პროფესიული ფუნქციების წარმატებით შესრულებას, მიღებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესაბამისობას მასწავლებელთა პროფესიულ სტანდარტთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ეროვნული სასწავლო გეგმა (2011-2016). თბილისი: საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, 2011.
2. მუსიკა. საგნობრივი სტანდარტი. თბილისი: საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, 2011.
3. ბუსურაშვილი, ჯ. უმცროსკლასელებში მუსიკისადმი ესთეტიკური დამოკიდებულების ფორმირების პედაგოგიური საფუძვლები. თბილისი: სადოქტორო დისერტაციის ავტორეფერატი, თსუ, 1990.

4. თხილავა, მ. უმაღლეს სკოლაში დაწყებითი კლასების მასწავლებლის მუსიკალური მომზადება. საკანდიდატო დისერტაცია. თბილისი:თსკუ. 2004.
5. Большая психологическая энциклопедия /авт.коллектив/. Москва: Эксмо, 2007.
6. Bandura, Albert. Social Learning Theory. New York: General Learning Press, 1971
7. Crappell, C., and Kenneth Thompson. "First Impressions." American Music Teacher Vol. 62 (January 2013).

Article received: 2015-07-02